

Παπαθεράποντος-Κωνσταντίνου, Ε. (2016). Η άτυπη μουσική μάθηση σε τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα: μια εκπαιδευτική παρέμβαση στη διδασκαλία κυπριακών παραδοσιακών τραγουδιών σε σχολείο Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου. Στο Μ. Κοκκίδου & Ζ. Διονυσίου (Επιμ.), *Μουσικός Γραμματισμός: Τυπικές και Άτυπες Μορφές Μουσικής Διδασκαλίας-Μάθησης (Πρακτικά 7ου Συνεδρίου της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση)* (σσ. 372-3808). Θεσσαλονίκη: Ε.Ε.Μ.Ε.

Η άτυπη μουσική μάθηση σε τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα: μια εκπαιδευτική παρέμβαση στη διδασκαλία κυπριακών παραδοσιακών τραγουδιών σε σχολείο Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου

Έλενα Παπαθεράποντος-Κωνσταντίνου
Εκπαιδευτικός Δημοτικής Εκπαίδευσης της Κύπρου
Υποψήφια Διδάκτορας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
comich@primehome.com

Περίληψη

Το παρόν άρθρο παρουσιάζει ένα μοντέλο άτυπης μάθησης το οποίο εφαρμόστηκε στο πλαίσιο έρευνας σε ένα Δημόσιο Σχολείο Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου. Αφορά τη διδασκαλία της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής και έχει βασιστεί σε μεθόδους και στρατηγικές της άτυπης μάθησης (informal learning). Τα δεδομένα της έρευνας βασίστηκαν σε συνεντεύξεις από μαθητές Στ' τάξης ενός Δημοτικού Σχολείου της Πάφου (πριν και μετά την παρέμβαση) καθώς και στις βιντεοσκοπήσεις των ομάδων που δημιουργήθηκαν. Στο πλαίσιο της έρευνας διερευνήθηκαν οι απόψεις των μαθητών για την κυπριακή παραδοσιακή μουσική πριν και μετά την εφαρμογή του μοντέλου. Μελετήθηκαν οι αντιδράσεις και η συμπεριφορά των μαθητών στις ομάδες φίλων που δημιούργησαν καθώς και το στυλ μάθησης που προέκυψε ανάλογα με τον τρόπο που προσέγγισαν οι μαθητές αυτό το μοντέλο άτυπης μάθησης.

Λέξεις κλειδιά: άτυπη μάθηση, άτυπες μαθησιακές μεθόδους, Κυπριακή παραδοσιακή μουσική

Papatherapontos-Constantinou, E. (2016). Application of an informal learning model for the teaching of Cypriot traditional music at an Elementary public school in Cyprus. In M. Kokkidou & Z. Dionyssiou (Eds.), *Music Literacy: Formal and Informal Ways of Music Teaching-Learning (Proceedings of the 7th International Conference of the Greek Society for Music Education)* (pp. 372-380). Thessaloniki: GSME.

Application of an informal learning model for the teaching of Cypriot traditional music at an elementary public school in Cyprus

Elena Papatherapontos-Constantinou

Music Educator, Primary Education, Cyprus,
PhD Candidate, Ionian University
comich@primehome.com

Abstract

This research presents an informal music learning model which has been implemented in an Elementary public school in Cyprus; it focuses on the teaching of Cypriot traditional music to a class of 6th grade students, using informal learning methods and strategies. The data of the research is comprised of students' interviews that were filmed both before and after the research as well as the video recordings of the specific groups while working. Pupils' views about Cypriot traditional music were examined before and after the venturing as well as the experience of participating in the specific informal music learning model. Emphasis has been given on pupils' reactions and behavior while working in their own groups, as well as on the style of learning that emerged as a result of the pupils' learning approach while practicing the informal music learning model.

Keywords: informal learning, informal music teaching practices, Cypriot traditional music

Εισαγωγή

Η πολύχρονη επαφή της εκπαιδευτικού/ερευνήτριας με μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου και η διαπίστωση ότι αυτοί δυσανασχετούσαν όταν δίδασκε κυπριακά παραδοσιακά τραγούδια με την ίδια μέθοδο διδασκαλίας που ακολουθούσε στη διδασκαλία των άλλων τραγουδιών την οδήγησε στην εφαρμογή ενός μοντέλου άτυπης μάθησης για τη διδασκαλία της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής. Το μοντέλο βασίστηκε στο μοντέλο άτυπης μάθησης της Lucy Green (2008). Για την εφαρμογή του στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση της Κύπρου η εκπαιδευτικός αφού επέλεξε κυπριακά τραγούδια δημιούργησε το ακουστικό υλικό το οποίο ήταν απαραίτητο για την εργασία των μαθητών στις ομάδες φίλων που δημιούργησαν. Στόχος ήταν να αναπτύξουν οι μαθητές δεξιότητες ακουστικής μουσικής αντίληψης και να διερευνηθεί εάν και σε ποιο βαθμό με την εφαρμογή του η εκμάθηση κυπριακών τραγουδιών με το αντί τους διευκολύνει και προσδίδει σε αυτούς ευχαρίστηση στη διδασκαλία και μάθηση στη σχολική τάξη.

Το προτεινόμενο μοντέλο άτυπης μάθησης για τη διδασκαλία της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής

Η διδασκαλία της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής βασισμένης στο μοντέλο που προτείνεται στην παρούσα έρευνα, λειτουργεί ως εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της έρευνας. Σχετικές μαρτυρίες της παιδαγωγικής βιβλιογραφίας, αναφέρουν ότι *«η εφαρμογή προτεινόμενων μοντέλων και στρατηγικών διδασκαλίας, όχι μόνο προάγουν γενικά την παιδαγωγική επιστήμη, αλλά αποτελούν βοηθητικά εργαλεία - τόσο για τον παιδαγωγό όσο και για τον μαθητή- που προσφέρουν άμεσες λύσεις στις ιδιαίτερες ανάγκες και δυσκολίες που παρουσιάζει κάθε σχολικό μάθημα»* (Σταύρου, 2004: 9).

Το μοντέλο περιέχει πρακτικές της άτυπης μάθησης (informal learning) των μουσικών δημοφιλούς μουσικής. Σύμφωνα με την Lucy Green (2014) οι πρακτικές αυτές είναι απλές, αποτελεσματικές, ευέλικτες και ευχάριστες. Λέγοντας άτυπες πρακτικές μάθησης (είναι κατά βάση προφορικές) εννοούμε εκείνες τις πρακτικές με τις οποίες αποκτάς μουσικές δεξιότητες και γνώσεις μέσα από άλλους τρόπους μετάδοσης και απόκτησης μουσικών δεξιοτήτων και γνώσεων. Αντί οι μαθητές να διδάσκονται από κάποιον ειδικό ή κάποιο δάσκαλο με ιδιαίτερες δεξιότητες, βοηθούν ο ένας τον άλλο και μαθαίνουν χωρίς να το συνειδητοποιήσουν απλά ακούγοντας, παρακολουθώντας ο ένας τον άλλο και συζητώντας για τη μουσική.

Οι πρακτικές αυτές βασίζονται στη μουσική κουλτούρα των συμμετεχόντων, στις ιδιαίτερες τους προτιμήσεις και στις μουσικές πρακτικές του περιβάλλοντός τους. Τις εφαρμόζουν με διαφορετικούς τρόπους μουσικοί από τον χώρο της παραδοσιακής, της τζαζ και άλλων ειδών μουσικής οι οποίοι μέσα από αυτές αναπτύσσουν σε πολύ υψηλό επίπεδο κάποιες δεξιότητες όπως να παίζουν με το αυτί και να αυτοσχεδιάζουν (Green, 2008). Η διδακτική αυτή μέθοδος είναι μια καλή πρακτική μετάβασης από την ακοή στην ακρόαση γιατί οι μαθητές χωρίς να το συνειδητοποιούν έρχονται σε επαφή και εξοικειώνονται με τις τεχνικές της άτυπης (informal) και της προφορικής ακουστικής (aural) μάθησης (Green, 2014).

Επιλέγηκε αυτό το μοντέλο καθώς οι δραστηριότητες ενθαρρύνουν την αυτονομία του μαθητή, τη δυνατότητα για επιλογή της μουσικής και την ευχαρίστηση του από το παίξιμο με το αυτί. Η μάθηση επιτυγχάνεται με σημείο αναφοράς τον

μουσικό ήχο αυτόν καθ' αυτόν και όχι το μουσικό κείμενο και οι προτεινόμενες στρατηγικές εφαρμόζονται σε ομάδες μαθητών που δημιουργούνται ανάλογα με τις φιλικές σχέσεις και παίζουν διαφορετικά όργανα. Η μάθηση μέσω της ακρόασης και της παρατήρησης των συνομηλίκων είναι μια βασική πρακτική της άτυπης μάθησης και μπορεί για κάποιους μαθητές να είναι ο καλύτερος τρόπος για να μάθουν. Σημαντικό είναι το ότι οι συνομηλικοί μιας ομάδας επωφελούνται ο ένας τον άλλο καθώς μοιράζονται συνειδητά τις γνώσεις και τις δεξιότητες τους.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της Δημόσιας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Κύπρου και έγιναν σεβαστοί οι κανονισμοί, οι συνθήκες, το ωρολόγιο πρόγραμμα και οι άλλες συνθήκες λειτουργίας του σχολείου. Πραγματοποιήθηκε στο σχολείο που υπηρετεί η ερευνήτρια εκπαιδευτικός (Δημόσιο Σχολείο Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) και συμμετείχαν οι 21 μαθητές (13 κορίτσια και 8 αγόρια) της Στ' τάξης του σχολείου της. Σύμφωνα με τον Παπαναστασίου (1985), σε μία ποιοτική έρευνα η επιλογή των υποκειμένων γίνεται επιλεκτικά και όχι με δειγματοληψία, όπως στην ποσοτική έρευνα.

Διερευνήθηκαν τα πιο κάτω ερευνητικά ερωτήματα.

Το προτεινόμενο μοντέλο:

- Επηρεάζει το ενδιαφέρον των μαθητών για το μάθημα της μουσικής και τους δίνει ευχαρίστηση στη διδασκαλία και μάθηση στη σχολική τάξη;
- Βοηθά τους μαθητές να εξοικειωθούν με κάποια βασικά βήματα για να παίζουν με το αυτί κυπριακά τραγούδια βάσει των πρακτικών μάθησης των μουσικών δημοφιλούς μουσικής;
- Προάγει την ικανότητα των μαθητών να παίζουν μουσική σε μικρές ομάδες, χωρίς να χρειάζονται μονίμως την παρουσία και την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού;
- Προάγει τη μάθηση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής βοηθώντας τους μαθητές να αναπτύξουν αυτονομία στη μάθησή τους;
- Εστιάζει στα μουσικά γούστα των μαθητών και στην επιλογή κυπριακών τραγουδιών που προτιμούν με τρόπους που συμβάλουν στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων;

Η έρευνα είναι εκπαιδευτική με την έννοια ότι προσπαθεί να βελτιώσει την ποιότητα της διδασκαλίας και της μάθησης (Bassey, στο Τσάφος, 1998). Η εκπαιδευτικός έγινε και ερευνήτρια της εκπαιδευτικής της δράσης και είχε πρόσβαση μόνο ως παρατηρητής και αξιολογητής της μαθησιακής διαδικασίας.

Μεθοδολογία

Χρησιμοποιήθηκαν κυρίως ποιοτικές ερευνητικές μέθοδοι όπως συνεντεύξεις πριν και μετά την παρέμβαση, βιντεοσκοπήσεις, και συμμετοχική παρατήρηση. Η ερευνήτρια/εκπαιδευτικός επέλεξε ως ερευνητική της μέθοδο την έρευνα δράσης η οποία συνδυάζει τη θεωρία με την καθημερινή διδακτική πράξη. Αφού σχεδίασε ένα ερευνητικό σχέδιο το έθεσε σε εφαρμογή και παρατηρούσε συστηματικά τη δράση του και το αξιολογούσε. Συμμετείχε σε όλες τις φάσεις της ερευνητικής της διαδικασίας που στόχο είχε την βελτίωση της επαγγελματικής της πρακτικής. Επικεντρώθηκε στο πλαίσιο της σχολικής τάξης του σχολείου της και εμπλούτιζε τις παρατηρήσεις της με την καθημερινή αλληλεπίδραση που είχε με τους μαθητές της.

Δεν ασχολήθηκε με μεγάλα μεγέθη της εκπαίδευσης ούτε αναζήτησε γενικευμένα συμπεράσματα που μπορούν να ισχύουν σε κάθε περίπτωση.

Η επιλογή της έρευνας δράσης ως ερευνητικής μεθόδου έγινε λόγω της δυνατότητας που επέτρεπε στην εκπαιδευτικό να συμμετέχει ενεργά στην ερευνητική της διαδικασία διερευνώντας μια συγκεκριμένη περιοχή της εκπαιδευτικής πραγματικότητας την οποία θεωρεί σημαντική και πολυσύνθετη. Αυτό το είδος έρευνας ανταποκρινόταν στις προσδοκίες της και δεν θα απομακρυνόταν από το καθημερινό της παιδαγωγικό περιβάλλον.

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν έξι συναντήσεις των 40 λεπτών η κάθε μία, από τις οποίες στις πέντε τα παιδιά εργάζονταν στις ομάδες φίλων που δημιούργησαν. Στην έκτη παρουσίασαν το τραγούδι τους στους συμμαθητές και στη διευθυντική ομάδα του σχολείου τους καθώς και στον καθηγητή παραδοσιακής μουσικής του Μουσικού Λυκείου της πόλης τους.

Η εκπαιδευτικός/ερευνήτρια παρακολουθούσε τον τρόπο που εργάζονταν οι μαθητές στις ομάδες που δημιούργησαν χωρίς να καθοδηγεί τις δραστηριότητες απλά όπου χρειαζόταν κατεύθυνε τη διδακτική και παράλληλα εκπαιδευτική πορεία κάποιων μαθητών. Περιφερόταν από ομάδα σε ομάδα και στεκόταν πίσω από τους μαθητές στην αρχή της διαδικασίας, παρατηρούσε τι κάνουν οι μαθητές και έδειχνε ότι σέβεται τους στόχους που έθεταν σε κάθε συνάντηση που είχαν με τις ομάδες τους. Παρακολουθούσε με ενδιαφέρον τις αντιδράσεις τους και τον τρόπο που οι μαθητές κατεύθυναν τη δική τους μάθηση με τους φίλους τους.

Οι απόψεις των μαθητών πριν και μετά την παρέμβαση διερευνήθηκαν με ατομική συνέντευξη του κάθε μαθητή διάρκειας 7 με 10 λεπτών. Σύμφωνα με τους Kemmis & McTaggart (1988) η περιγραφή και η διερεύνηση των απόψεων των συμμετεχόντων θεωρείται πολύ σημαντικό στάδιο, αποτελεί το πρώτο και το απαραίτητο βήμα μιας ερευνητικής διαδικασίας καθώς σε αυτό το στάδιο επιχειρείται μία πρώτη ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα στους συμμετέχοντες της έρευνας και της ερευνήτριας εκπαιδευτικού.

Τα θέματα που τέθηκαν για διερεύνηση αφορούσαν τις απόψεις τους για το είδος μουσικής που ακούν στην καθημερινότητά τους, τη σημασία/νόημα που έχει γι' αυτούς η κυπριακή παραδοσιακή μουσική, οι χώροι/πλαίσιο που τυχαίνει να βρίσκονται και να ακούν κυπριακά τραγούδια και τέλος οι απόψεις τους για τη διδακτική πρακτική της εκπαιδευτικού όταν διδάσκει με το συμβατικό τρόπο διδασκαλίας Κυπριακά τραγούδια. Τα θέματα που τέθηκαν μετά την παρέμβαση αφορούσαν τις απόψεις τους για τον νέο τρόπο εκμάθησης του τραγουδιού τους με το αυτό, ποιοι ήταν οι λόγοι επιλογής του τραγουδιού τους, τι τους άρεσε και εάν άλλαξε κάτι και τι στις μουσικές τους προτιμήσεις μετά από αυτή την εμπειρία που είχαν.

Μετά την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων των συμμετεχόντων στην έρευνα πριν και μετά την παρέμβαση καθώς και την απομαγνητοφώνηση των βιντεοσκοπημένων συναντήσεων των ομάδων που δημιουργήθηκαν η εκπαιδευτικός/ερευνήτρια κατηγοριοποίησε τα στοιχεία των κειμένων που κατέγραψε σε ένα ορισμένο αριθμό κατηγοριών σε μία προσπάθεια απόδοσης νοήματος σε όλα τα μη-δομημένα στοιχεία που συνέλεξε. Όπως υποστηρίζεται απόδοση νοήματος μπορεί να σημαίνει ομαδοποίηση, κατηγοριοποίηση και θεωρητικοποίηση των δεδομένων με στόχο την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων που είτε είχαν διατυπωθεί από πριν είτε προέκυψαν από τα δεδομένα κατά τη διάρκεια της ερευνητικής προσπάθειας

(Ιωσηφίδης, 2003). Στόχος ήταν να επιλεγούν τα σημεία-κλειδιά, να γίνει μια κατανόηση των κειμένων που προέκυψαν με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα, επικεντρώνοντας στα βασικά θέματα και να βρεθούν τα κοινά σημεία μεταξύ των συμμετεχόντων

Εισάγοντας την άτυπη μάθηση στην τάξη: οι μαθητές χωρίζονται σε μικρές ομάδες φίλων

Αφού οι μαθητές χωρίστηκαν σε μικρές ομάδες φίλων (σχηματίστηκαν τρεις ομάδες με επτά παιδιά η κάθε μία) πήγαν στους χώρους που θα εργάζονταν με την ομάδα τους. Η πρώτη ομάδα πήγε στην αποθήκη της αίθουσας μουσικής και η δεύτερη μαζί με την τρίτη παρέμειναν μέσα στην τάξη. Στην συνέχεια καθώς οι δύο ομάδες που εργάζονταν μέσα στην τάξη είχαν αρκετές δυσκολίες γιατί δεν μπορούσαν να ακούσουν τα ρυθμικά και μελωδικά σχήματα του τραγουδιού στην τρίτη συνάντηση των ομάδων αφού έγιναν οι απαραίτητες διευθετήσεις η τρίτη ομάδα άλλαξε χώρο εργασίας, πήγε στην πινακοθήκη του σχολείου.

Στην πρώτη συνάντηση των ομάδων αφού οι μαθητές σχημάτισαν τις ομάδες τους η ερευνήτρια τους ζήτησε πρώτα να ακούσουν τα κυπριακά τραγούδια που τους έδωσε σε ένα ψηφιακό δίσκο cd, για να επιλέξουν ένα το οποίο τους άρεσε περισσότερο. Δύο από τις τρεις ομάδες επέλεξαν το τραγούδι «Τρεις ελιές τζιαι μια ντομάτα» (Καλλίνικος, 1950) και η τρίτη ομάδα επέλεξε το τραγούδι «Αροδαφνούσα» (Αβέρωφ, 1989). Παρ' όλο που η εκπαιδευτικός εισηγήθηκε στη δεύτερη ομάδα να επιλέξει άλλο τραγούδι γιατί ήδη το τραγούδι «Τρεις ελιές τζιαι μια ντομάτα» το επέλεξε η πρώτη ομάδα οι μαθητές επέμεναν στη δική τους επιλογή.

Όταν οι μαθητές επέλεξαν το τραγούδι τους, η εκπαιδευτικός ερευνήτρια έδωσε στους μαθητές ένα άλλο ψηφιακό δίσκο cd με τα ηχογραφημένα μελωδικά και ρυθμικά σχήματα του τραγουδιού τα οποία ηχογραφήθηκαν ζωντανά από την ερευνήτρια εκπαιδευτικό, χωρίς ψηφιακή επεξεργασία, χρησιμοποιώντας τα κυπριακά παραδοσιακά όργανα όπως την ταμπουτσιά, το βιολί, το λαούτο και το πιθκιάβλι (αυλό). Αυτά τα ρυθμικά και μελωδικά σχήματα ακούγονταν σε επανάληψη και σε κάθε track που ακολουθούσε, είχε ένα ξεχωριστό μέρος ή επίπεδο του κομματιού που εκτελείτο μόνο του και επαναλαμβανόταν συνεχώς για περίπου δύο λεπτά. Στο πρώτο track της λίστας κάθε τραγουδιού ήταν το τραγούδι πλήρως ενορχηστρωμένο. Όταν η μελωδία είχε μεγάλη έκταση, η εκπαιδευτικός/ερευνήτρια τη χώριζε και την παρουσίαζε σε δύο tracks για να είναι πιο εύκολη και αναγνωρίσιμη από τους μαθητές.

Στις πρώτες συναντήσεις οι μαθητές αυτοσχεδίαζαν παίζοντας στα όργανα. Ξεκινούσαν να παίζουν πρώτα στα μη-μελωδικά όργανα που είχαν στη διάθεση τους, συνομιλούσαν μεταξύ τους και έδειχναν να ενθουσιάζονται με τα λόγια του τραγουδιού που επέλεξαν. Και οι τρεις ομάδες επέλεξαν τραγούδι που τους άρεσε περισσότερο και χρησιμοποιούσαν ενστικτωδώς πρακτικές της άτυπης μάθησης στην εκμάθηση του τραγουδιού τους με το αυτί. Άκουαν τα μελωδικά και ρυθμικά σχήματα και δοκίμαζαν στα όργανα, χρησιμοποιούσαν τη φωνή τους για να βρουν τις νότες, σταματούσαν την ηχογράφιση όταν έβρισκαν κάποιες νότες και ήθελαν να τις γράψουν σε χαρτί για να τις θυμούνται, ήθελαν να κρατούν σημειώσεις και έβαζαν να ακουστούν τα μελωδικά και ρυθμικά σχήματα αρκετές φορές. Επίσης κάποια παιδιά

παρατηρούσαν πρώτα τον τρόπο που έπαιζαν οι συμμαθητές τους και μετά δοκίμαζαν και αυτοί στα όργανα που επέλεξαν να παίξουν.

Αντιδράσεις και συμπεριφορά των μαθητών στις ομάδες τους - στυλ μάθησης που προέκυψε

Οι μαθητές της α΄ ομάδας από τις πρώτες συναντήσεις της ομάδας τους έδειχναν πολύ ενθουσιασμένοι και έπαιζαν παρορμητικά, δυνατά στα όργανα χωρίς να σκεφτούν. Δεν άκουαν προσεκτικά τα μελωδικά και ρυθμικά σχήματα, τα προχωρούσαν γρήγορα και το πρώτο όργανο που κτυπούσαν δυνατά ήταν κρουστό, την ταμπουτσία. Σταδιακά διαφάνηκε ότι δέθηκαν και οργανώθηκαν ως ομάδα. Το στυλ μάθησης που προέκυψε ανάλογα με τον τρόπο που προσέγγισαν οι μαθητές αυτό το μοντέλο ήταν σύμφωνα με την Lucy Green (2014) το «παρορμητικό».

Οι μαθητές της β΄ ομάδας στις πρώτες τους συναντήσεις κυρίως τα αγόρια, κάθονταν στην ομάδα και απλά παρατηρούσαν, δίσταζαν να παίξουν στα όργανα που είχαν στην διάθεσή τους και έδειχναν ότι «δεν έκαναν τίποτα». Πολύ ενεργητικά και βοηθητικά απέναντι στα αγόρια ήταν τα κορίτσια τα οποία προσπαθούσαν πολύ να τα δραστηριοποιήσουν. Είναι η μόνη ομάδα που η εκπαιδευτικός/ερευνήτρια χρειάστηκε να καθοδηγήσει και να ενθαρρύνει περισσότερο. Το στυλ μάθησης που προέκυψε, σύμφωνα με την Lucy Green (2014) ήταν το «αμήχανο».

Οι μαθητές της γ΄ ομάδας εργάζονταν οργανωμένα, άκουγαν και δοκίμαζαν στα όργανα, σταματούσαν την ηχογράφιση και κρατούσαν σημειώσεις, επωφελούνταν ο ένας τον άλλο και γενικά μοιράζονταν μεταξύ τους γνώσεις και δεξιότητες. Ένα πρόβλημα που αντιμετώπισαν ήταν όταν εργάζονταν μέσα σε ένα θορυβώδες περιβάλλον μέσα στη τάξη με την β΄ ομάδα. Το στυλ μάθησης που προέκυψε ήταν το «πρακτικό» στυλ μάθησης. Σύμφωνα με την Lucy Green (2014) οι μαθητές αυτού του στυλ συνήθως δυσκολεύονται να βρουν τις νότες μέσα σε ένα θορυβώδες περιβάλλον όπου παίζουν πολλά άτομα.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι και οι τρεις ομάδες εργάστηκαν με τον ίδιο τρόπο, χρησιμοποιώντας στρατηγικές της άτυπης μάθησης και έβγαλαν το τραγούδι τους με το αυτί. Η συνεργασία ανάμεσα στα μέλη βελτιωνόταν σε κάθε συνάντηση και τα αγόρια που αρχικά είχαν κάποιες περισσότερες δυσκολίες, εντάχθηκαν σιγά - σιγά στις δραστηριότητες της ομάδας. Οι μαθητές που συνήθως δεν ήταν συνεργάσιμοι στο μάθημα της μουσικής και δυσκόλευαν με τη συμπεριφορά τους την εκπαιδευτικό στο μάθημα της μουσικής αποκάλυψαν στην εκπαιδευτικό/ερευνήτρια από τις πρώτες κιόλας συναντήσεις όχι μόνο τις κρυμμένες μουσικές τους δυνατότητες αλλά και τις ηγετικές τους ικανότητες και την προθυμία τους να συνεργαστούν με την ομάδα τους για να βγάλουν με το αυτί το τραγούδι που επέλεξαν. Σταδιακά έμαθαν να λειτουργούν ως ομάδα, να αποκτούν την αίσθηση του ρυθμού και να βρίσκουν σε τι είναι καλύτερος ο καθένας και ανάλογα να δοκιμάζουν στο όργανο που μπορούν να παίξουν καλύτερα. Διαφάνηκε ότι η συνεργασία, η ανταλλαγή εμπειριών και η αλληλοβοήθεια ήταν εξίσου σημαντικές στη μάθηση.

Μουσική δημιουργία στην τάξη

Συμπεράσματα

Μέσα από τις συνεντεύξεις των συμμετεχόντων πριν και μετά την εφαρμογή του μοντέλου, διαφάνηκε ότι τα κυπριακά παραδοσιακά τραγούδια μέσω της τυπικής εκπαίδευσης ήταν γι' αυτούς «σιγανά», «χωριάτικα», «παλιές μουσικές που μόνο οι μεγάλοι ακούν», «δύσκολα» γιατί δεν μπορούσαν να καταλάβουν τα λόγια, να αναγνωρίσουν τις νότες και να τα παίξουν στα μουσικά τους όργανα. Όπως δήλωσαν στις συνεντεύξεις τους δεν ήταν στις μουσικές τους προτιμήσεις και δεν ήθελαν να τα τραγουδούν γιατί δεν ήταν σύγχρονα τραγούδια. Μάλιστα κάποιοι δεν ήθελαν ούτε και να τα ακούν σε άλλους χώρους που συνηθίζουν να πηγαίνουν όπως σε γάμους, πανηγύρια και σε διάφορα φεστιβάλ. Αντίθετα, μέσω της άτυπης μάθησης, συγκεκριμένα μέσω αυτού του μοντέλου που έχει εφαρμοστεί, τους άρεσαν, τους ενθουσίασαν, έμαθαν να ακούν και να αναγνωρίζουν με το αυτί τις νότες και να τις παίζουν στα μουσικά τους όργανα.

Χαρακτηριστικά ήταν τα λόγια ενός μαθητή ο οποίος δήλωσε «...έμαθα να χρησιμοποιώ το αυτί μου και να ξεχωρίζω από τις άλλες μουσικές την παραδοσιακή μας μουσική γιατί μπορώ τώρα να ακούω τα όργανα, πριν δεν τα άκουα». Στην πλειοψηφία τους οι μαθητές δήλωσαν ότι τα κυπριακά τραγούδια δεν ήταν πλέον «χωριάτικα» και ότι θα τα ακούν και θα τα αγαπούν γιατί σύμφωνα με τα λεγόμενά τους τώρα ανακάλυψαν την ομορφιά αυτών των τραγουδιών και θα τα ακούν γιατί είναι τα τραγούδια των παππούδων τους, είναι οι ρίζες της πατρίδας τους, είναι ο τόπος τους, είναι η παράδοσή τους, είναι η Κύπρος τους.

Βιβλιογραφία

- Green, L. (2001). *How Popular Musicians Learn: A way ahead for music education*. Aldershot, Ashgate Publishing Group.
- Green, L. (2008). *Music, Informal Learning and the School. A new classroom pedagogy*. Ashgate Publishing Group.
- Green, L. (2014). *Άκουσε και παίξε, Πώς να απελευθερώσετε την ακουστική αντίληψη των μαθητών σας και τις δεξιότητές τους στον αυτοσχεδιασμό και την εκτέλεση*. (Επιμ. και μτφρ.: Ζωή Διονυσίου & Μαίη Κοκκίδου). Αθήνα: Faggotto books.
- Kemmis, St., & Mc Taggart, R. (Eds.) (1998). *The Action Research Planner*. Victoria: Deakin University Press.
- Αβέρωφ, Γ. (1989). *Τα δημοτικά τραγούδια και οι λαϊκοί χοροί της Κύπρου*. Λευκωσία: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου.

- Ιωσηφίδης, Θ. (2003). *Εισαγωγή στην ανάλυση δεδομένων ποιοτικής κοινωνικής έρευνας*. Σημειώσεις. Μυτιλήνη.
- Καλλίνικος, Θ. (1951). *Κυπριακή Λαϊκή Μούσα*. Λευκωσία: Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών.
- Παπαναστασίου, Κ., & Παπαναστασίου, Ε. (2005). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Λευκωσία: Εκδόσεις συγγραφέα.
- Σταύρου, Γ. (2004). *Η παραδοσιακή μουσική στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Ιστορική ανασκόπηση σημερινή πραγματικότητα*. Διδακτορική Διατριβή. Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο.
- Τσάφος, Β. (1998). *Ο εκπαιδευτικός-ερευνητής και η διδασκαλία της Δραματικής Ποίησης από μετάφραση στο Γυμνάσιο*. Διδακτορική Διατριβή. Τμήμα Φ.Π.Ψ., Τομέας Παιδαγωγικής, Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών.